

Mieszkańcy Ziemi Olkuskiej w Legionach J. Piłsudskiego

W latach 1914 – 1918 mieszkańcy Ziemi Olkuskiej walczyli w Legionach Józefa Piłsudskiego.

Legiony Józefa Piłsudskiego zostały powołane w dniu 16 sierpnia 1914 r. Pierwszą jednostką legionów była Pierwsza Kompania Kadrowa, która powstała 3 sierpnia 1914 r. W tymże miesiącu **w 1914 r. w Olkuszu rozpoczęło swoją działalność biuro werbunkowe, prowadzone przez dr Stefana Buchowieckiego**, a następnie kolejno przez: Mieczysław Buła ps. Nabelak, Zdzisław Kąkolewski, Ryszard Burda.

W 1916 r. przy okazji uczestnictwa w obchodach drugiej rocznicy bitwy pod Krzywopłotami, Komendant Legionów Polskich – Józef Piłsudski, odwiedził Olkusz. Podczas trzydniowej wizyty w Srebrnym Grodzie, **w dniu 20 listopada 1916 r., Józef Piłsudski złożył wizytę w olkuskiej Szkole Rzemieślniczej, gdzie w Księdze Protokołów Rady Pedagogicznej, wpisał pamiętne słowa, które stały się mottem działań Szkoły:**

„Sztuka łamania przeszkód najczęściej jest sztuką nieuważania tego czy owego za przeszkodę.”

Owoce tej wizyty było m. in. zwiększenie liczby ochotników wstępujących do Legionów Polskich.

W dniu 11 listopada 1918 r. w Olkuszu zaczął działać V Batalion Strzelców Olkuskich im. płk. Francesco Nullo, pod dowództwem Bogdana Ferencowicza. Batalion ten pod dowództwem kpt. Tomasza Mazurkiewicza brał udział w odsieczy Lwowa. W walkach prowadzonych na Kresach śmierć poniosło 250 mieszkańców regionu olkuskiego.

Harczerze olkuscy także walczyli o niepodległość Polski: starsi harcerze wstąpili do warszawskiego batalionu Harcerskiego Wojska Polskiego, a młodszy byli członkami Straży Obywatelskiej.

Na jesieni **w 1918 r. w Wolbromiu zaczęto formować 1. Pułk Ułanów Krechowieckich**, w którym walczyli mieszkańcy Ziemi Olkuskiej.

Informacje dotyczące legionistów Józefa Piłsudskiego, znajdują się w Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku (biogramy legionistów) oraz w publikacjach:

-„Lista Starszeństwa Oficerów Legionów Polskich w dniu oddania Legionów Polskich Wojsku Polskiemu (12 kwietnia 1917)”

-„Spis oficerów służących czynnie w dniu 1.6.1921 r.”

-W. K. Cygan „Oficerowie Legionów Polskich 1914- 1917, t. 1-5, Warszawa 2005-2007,

- „Lista strat Legionów Polskich”, [w] Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa, dostępny online, <https://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra/results?q=Lista++strat++Legion%C3%B3w+Polskich&action=SimpleSearchAction&type=-6&p=0>, (dostęp 08.05.2020),

- „Lista Chorych, Rannych, Zabitych i Zaginionych Legionistów do Kwietnia 1915 roku”,

- „Lista Strat Wojska Polskiego. Polegli i zmarli w wojnach 1918 – 1920”,

- „Wykaz Legionistów Polskich 1914-1918”, [w] Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie, dostępny online, <https://muzeumsp.pl/aktualnosci/internetowy-wykaz-legionistow-polskich-1914-1918/>, (dostęp 08.05.2020),

- J. Cisek, K. Stepan, „Lista strat Legionów Polskich 1914-1918”, Kraków 2006,

- „Księga Pamiątkowa Liceum w Olkuszu: 1916 – 1956”, red.: Innocenty Libura, Janina Majewska, Janusz Hryniewicz, Kraków, 1957.

W „Księdze Pamiątkowej Liceum w Olkuszu: 1916 – 1956”, red.: Innocenty Libura, Janina Majewska, Janusz Hryniewicz, na str. 17, znajdują się nazwiska uczniów olkuskiej Szkoły Rzemieśniczej, którzy walczyli na Kresach. Są to:

**Michał Bartkiewicz,
Józef Cieślik,
Edmund Domicz,
Antoni Gniewczyński,
Szczepan Gorajczyk,
Ludwik Kalisz,
Zygfryd Kasprzyk,
Jakub Kiszka,
Władysław Kiszka,
Jakub Krawiec,
Władysław Kulesza,
Bolesław Kwiatkowski,
Michał Lutyński,
Dydak Malinowski,
Wacław Marczewski,
Michał Okrajni,
Henryk Piotrowski,
Franciszek Sadowski,
Jan Skubis,
Józef Sośnierz,
Apoloniusz Strzelecki,
Piotr Szybowski,
Michał Śliwicki,
Władysław Woszczek,
Aleksander Żelawski.**

Oto spis mieszkańców Ziemi Olkuskiej, którzy walczyli w Legionach Józefa Piłsudskiego:

Barczyński Stefan ur. 1893 r.,
Bazgieł Aleksander ur. 1896 r.,
Bień Walenty ur. 1897 r.,
Błaut Wincenty ur. 1897 r.,
Bok (Bock) Józef ur. 1898 r., pochowany w Olkuszu,
Brylski Tomasz ur. 1875 r.,
Buchowiecki Stefan ur. 1863 r., pochowany w Olkuszu,
Buła Mieczysław ur. 1895 r.,
Burda Rudolf ur. 1877 r.,
Chrzanowicz Henryk ur. 1894 r.,
Cieślikowski Józef Sylwester ur. 1890 r.,
Fira Piotr ur. 1884 r.,
Friedman Jakub ur. 1899 r.,
Gąsior Leon ur. 1897 r.,
Glückstein Henryk ur. 1895 r.,
Gołąb Józef ur. 1888 r.,
Gruja Józef ur. 1894 r.,
Grzywa Jan ur. 1895 r.,
Haberka Władysław ur. 1895 r.,
Jabłoński Andrzej ur. 1876 r.,
Janicki Eugeniusz ur. 1898 r.,
Kański Marian ur. 1893 r.,
Kąkolewski Jan Zdzisław ur. 1893 r.,
Kleck Jakub ur. 1890 r.,
Knapik Jan ur. 1891 r.,
Kolasiński Marian ur. 1896 r.,
Koliński Marian ur. 1894 r.,
Krążnicki Józef ur. 1894 r.,
Krzywicki Augustyn ur. 1897 r.,
Kwiatkowski Stanisław ur. 1895 r.,
Lesicki Jan ur. 1893 r.,
Machnik Adam ur. 1897 r.,
Mochonbaum Leon ur. 1890 r.,
Malik Andrzej ur. 1894 r.,
Majos Jan ur. 1895 r.,
Malinowski Piotr ur. 1879 r.,
Mentel Ludwik ur. 1894 r.,
Merda Józef ur. 1895 r.,
Mitera Józef ur. 1897 r.,
Nawrot Franciszek ur. 1897 r.,
Nowacki Franciszek ur. 1870 r.,
Nowakowski Stanisław ur. 1885 r.,
Oskierka – Kramarczyk ur. 1890 r.,
Paderewski Stanisław ur. 1875 r.,
Paradystal Maksymilian ur. 1875 r.,

Pawlik Leon ur. 1893 r.,
Pączek Wawrzyniec ur. 1896 r.,
Pielka Wincenty ur. 1895 r.,
Pięta Józef ur. 1897 r.,
Rabęda (Rabenda) Jarosław ur. 1895 r. uczeń Szkoły Rzemieślniczej w Olkuszu,
Radziński Zygmunt ur. 1897 r.,
Skawiński Eugeniusz ur. 1896 r.,
Sonła Michał ur. 1896 r.,
Sroka Stanisław ur. 1894 r.,
Stalmaski Jan ur. 1895 r.,
Supernak Andrzej ur. 1887 r.
Sworzeń Kazimierz ur. 1895 r.,
Ślęzak Franciszek ur. 1893 r.,
Trzeciński Józef ur. 1897 r.,
Wojciechowski Piotr ur. w Olkuszu,
Wojtaszek Adam ur. 1891 r.,
Wojtaszek Piotr ur. 1898 r.,
Wolczyński Andrzej ur. 1897 r.,
Zadencki Ryszard ur. 1893 r.,
Zgadzań Stefan ur. 1895 r.,
Zięba Kazimierz ur. 1888 r.,
Zyguta Józef ur. 1895 r.,
Żak Jan ur. 1886 r.

Mieszkańcy Ziemi Olkuskiej złożyli ogromną daninę krwi w odzyskanie Niepodległości Polski.

Źródło:

-Sypień Jacek, **Mieszkańcy ziemi olkuskiej w Legionach Polskich Józefa Piłsudskiego 1914 – 1918**, [W:] Ilcusiana, 2(11)/2014, Olkusz, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Olkuszu.

Oprac. Iwona Rams